

Vammaisneuvoston kommentit Talousarvioon vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmaan 2026–2028

Vammaisneuvosto keskusteli KELA-kyyteihin liittyvistä yksityiskohdista. Mikäli KELA-kyydit tulevat hyvinvointialueelle vuoden 2026 alussa, niistä voisi olla mahdollista saavuttaa säästöjä esimerkiksi yhdistelemällä erilaisia kyytipalveluita.

Vammaispalvelut ovat pääsääntöisesti ostopalveluita ja ne ovat kalliita. Vammaispalveluissa on vähän palveluntuottajia, mikä nostaa palveluiden hinnoittelua. Kilpailua ja omaa palvelutuotantoa on liian vähän. Pula osaavasta henkilökunnasta ja tiukat henkilöstömitoitukset hankaloittavat palveluiden tarjontaa.

Hyvinvointialueen tulisi panostaa ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kaikkien asiakasryhmien hyväksi. Vammaispalvelut tulee kuitenkin säilyttää ensisijaisina vammaisille henkilöille, jotta ne parhaiten vastaavat vammaisten henkilöiden tarpeita ja maksukykyä.

Vammaisneuvoston mielestä asiakasmaksujen korottaminen ei ole järkevää toimintaa, koska ihmiset viivyttävät palveluihin hakeutumista ja ongelmat pahenevat. Tästä on seurauksena se, että erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat kohtuuttomasti jo ennestään pienituloisimpiin asukkaisiin lukeutuvassa maakunnassa.

Tässä taloudellisessa tilanteessa ei ole järkevää ottaa lisää velkaa uusien rakennusten rakentamista varten (esimerkiksi Joensuun sotekeskuksen investointi), kun samaan aikaan hyvinvointialueella on käyttämättömänä olevia kiinteistöjä, joista menee ylläpitokulut. Ensin tulisi selvittää, onko olemassa olevista kiinteistöistä mahdollista saada kohtuullisilla muutuskustannuksilla sopivia tiloja. Velan ottaminen lisää hyvinvointialueen menoja, mikä tulee vaikuttamaan myös vammaispalvelujen tasoon.

Vammaisneuvoston mielestä myös yleisesti talouden hoitoon on kiinnitettävä enemmän huomiota. Palveluja karsimalla ja palvelujen hintojen korotuksella ei saada säästöjä syntymään ja taloutta tasapainoon. On huomioitava hallinnon kustannukset ja mietittävä tehtävien yhdistämistä.

Vammaisneuvosto haluaa korostaa, että vaikuttamistoimielimet kulueränä eivät ole suuri säästökohde. Vaikuttamistoimielimet tuovat arvokasta tietoa käyttäjien näkökulmasta, jolla on merkitystä palveluiden järjestämiseen ja toteuttamiseen.

Lopuksi vammaisneuvosto haluaa tuoda esiin huolensa siitä, että säästötoimenpiteet heikentävät heikommassa asemassa olevien vammaisten ja sairaiden elämää entisestään Pohjois-Karjalassa.